

Nefndasvið Alþingis
Allsherjar- og menntamálanefnd
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Reykjavík, 1.9.2022

Efni: Umsögn Félags stjórnenda í leikskólum (FSL) og Félags leikskólakennara (FL) um drög að breytingu á reglugerð um starfsumhverfi leikskóla, nr. 655/2009

FSL og FL harma að nánast var gengið framhjá félögunum við vinnslu og kynningu þessara draga. Um leið áréttu félögin að fagleg umræða um breytingar sem þessar er nauðsynleg ekki síst vegna áhrifa breytinganna á menntun, velferð og þroska nemenda á fyrsta skólastiginu. Fagleg umræða um skólamál á sér aldrei stað án kennara og stjórnenda skóla.

Fjöldi nemenda í leikskólum takmarkast við rými leikskólans. Samkvæmt reglum 581/1995 um húsnæði vinnustaða frá Vinnueftirlitinu þarf að taka tillit til lágmarks vinnurýmis sem hver starfsmaður þarf, húsgagna og húsbúnaðar og að auki þarf að huga að því rými sem börnin þurfa til leiks og náms. Einnig þarf samkvæmt reglugerð 655/2009 að taka tillit til stoðtækja barna fyrir utan þá lágmarksaðstöðu sem talin er upp í 5. gr. reglugerðarinnar. Fjöldinn má aldrei verða meiri en reglur Vinnueftirlitsins segja til um samkvæmt útreikningum.

Samráð sveitastjórna við stjórnendur er nauðsynlegt svo faglegt starf skólastigsins verði eins og best verður á kosið. Í 1. mgr. 6. gr. núgildandi reglugerðar um starfsumhverfi leikskóla nr. 655/2009 er kveðið á um að leikskólastjóri „að höfðu samráði við sveitarstjórn eða nefnd sveitarfélags sem fer með málefni leikskóla í sveitarfélaginu, sbr. 2. mgr. 4. gr. laga nr. 90/2008 um leikskóla og starfsfólk leikskóla, tekur ákvörðun um fjölda nemenda í leikskóla hverju sinni.“ Reglugerðin kveður á um samráð sveitarstjórna og stjórnenda. Faglega þekkingu stjórnenda ætti ekki að vanmeta við ákvörðun á fjölda nemenda. Velferð starfsfólks og nemenda verður ekki tryggð án faglegrar þekkingar stjórnanda sem ber lagalega ábyrgð á heilbrigði vinnumhverfis leikskóla.

Samkvæmt lögum ber stjórnandi ábyrgð á velferð starfsfólks og nemenda. Því til stuðnings má benda á 13. gr. laga um aðbúnað, hollustuhætti og öryggi á vinnustöðum nr. 46/1980 þar sem atvinnurekandi skal tryggja að gætt sé fyllsta öryggis og góðs aðbúnaðar og hollustuhátta á vinnustað. Einnig skv. 12. gr. sömu laga telst atvinnurekandi sá sem umsjón hefur með starfseminni, sé um opinberan rekstur að ræða. Það er því lagaleg ábyrgð stjórnanda leikskóla en ekki sveitastjórna að velferð allra á vinnustað sé gætt.

Leikskólastjóri er forstöðumaður viðkomandi stofnunar, stjórnar daglegum rekstri og starfi leikskóla og gætir þess að leikskólastarf sé í samræmi við lög, reglugerðir, aðalnámskrá leikskóla, skólanámskrá og önnur gildandi fyrirmæli. Það er því á ábyrgð leikskólastjóra að taka ákvörðun um fjölda barna í þeim leikskóla sem hann stjórnar. Viðkomandi sveitarfélag hefur því ekki einhliða vald og má ekki fá vald til þess að taka fram fyrir hendur leikskólastjóra og taka ákvörðun um að fjöldi barna skuli vera meiri en faglegt mat hans kveður á um.

Samkvæmt niðurstöðum könnunar, sem starfshópur FL og FSL gerði í upphafi árs 2021 og birtist í [skýrslu](#) hópsins í september það ár, kom í ljós að samráð við leikskólastjóra vegna fjölda nemenda er nú þegar mismikið eftir sveitarfélögum. Samráð var minnst í stærstu sveitarfélögunum og samráðsfundir fáir. Ennfremur kom í ljós að fagleg rök og sérfræðiþekking leikskólastjóra fyrir fjölda nemenda í stærstu sveitarfélögunum voru of oft virt að vettugi.

Nokkuð er um að sveitarfélög reyni að hunsa faglegt mat leikskólastjóra byggt á reglum 581/1995 um húsnæði vinnustaða frá Vinnueftirlitinu. Sveitarfélög sem leggja ofuráherslu á að koma sem flestum börnum að í leikskólum og stytta um leið biðlista virðast hafa takmarkaðan skilning á velferð barna. Í leikskólum þarf að vera nægilega margt starfsfólk, þar þarf að starfa ákveðinn fjöldi kennara og þar þarf rými að vera nægilegt fyrir hvert barn. Einbeittur vilji allra sveitarfélaga að stækka kerfið og það á ofurhraða er ekki að auka gæði leikskólanáms né bæta starfsaðstæður barna og kennara í leikskólum. Pólitísk stefna vegna kosningaloforða sem ekki er hægt að uppfylla kemur því í veg fyrir að velferð nemenda sé höfð að leiðarljósi og um leið gengið freklega á réttindi þeirra. Því er afar mikilvægt að sveitarfélög fái ekki heimild til að taka lokaákvörðun um fjölda barna í leikskólum hverju sinni. Ákvarðanir um fjölda barna verða að vera teknar út frá málefnalegum forsendum þar sem velferð barna er höfð að leiðarljósi en skv. 1. gr. barnalaga nr. 76/2003 skal það sem barni er fyrir bestu ávallt hafa forgang þegar teknar eru ákvarðanir um málefni þess. Þá mega sveitarfélög ekki fá rýmri heimild til að fara gegn núgildandi reglugerð um starfsumhverfi leikskóla nr. 655/2009. Ljóst er að leikskólastjóri er sá sem þekkir þá stofnun sem hann stýrir best allra, hann þekkir nemendahópinn, hverjir hafa sérþarfir sem taka þarf tillit til og húsnæðið og því má ekki draga úr vægi hans við töku á ákvörðun um fjölda barna í þeim leikskóla sem viðkomandi leikskólastjóri stýrir.

Félag leikskólakennara og Félag stjórnenda í leikskólum mótmæla því harðlega að sveitarstjórnir fái að eiga lokaorðið við ákvarðanatöku um fjölda nemenda í leikskólum. Eins hafna félögin því alfarið að með þessari breytingu sé verið að framkvæma vilja löggjafans frá árinu 2008. Engin gögn styðja þá fullyrðingu. Að þessu sögðu óska félögin þess að verða boðuð til fundar við allsherjar- og menntamálanefnd þegar málið verður tekið til umræðu.

F.h. stjórna Félags leikskólakennara og Félags stjórnenda leikskóla

Haraldur F. Gíslason, formaður Félags leikskólakennara
Sigurður Sigurjónsson, formaður Félags stjórnenda leikskóla